

Smedstorpssläktens medlemsblad 2005

Ordföranden har ordet

Det gångna året hade vi årsmöte lördagen den 8 maj i Fåglavik. Vi samlades på "torget" i Fåglavik och började med ett besök i det Hesselbladiska huset eller "dockhuset" som det också kallas. Vi fick en intressant guidning av konstnären Jan van den Bergen, som nu bor i huset. Vi fortsatte släktmötet i Fåglaviks kapell med årsmötesförhandlingar och kaffe samt ett intressant föredrag av komminister Åke Brunngård om kyrkolivet före Gustav Vasas tid. Bjarne Florén gav sedan en kort beskrivning av kapellets historia.

Styrelsen samlades förra året den 14 oktober i Gimranäs hos Ann-Marie Jansson. Vi kom då överens om att om möjligt förlägga nästa möte till Stora Levene. Karl Gustafsson i Vara som är specialist på runstenar och ridvägar genom Västergötland kommer att hålla föredrag. Vi samlas lördagen den 21 maj kl. 14.00 vid Levene hembygdsgård. Eftersom den berömda Sparlösastenen ligger i närheten så börjar antagligen Karl Gustafsson sitt föredrag vid stenen för att sedan fortsätta i hembygdsgården. Där dricker vi kaffe som hembygdsföreningen ordnar med samt har de sedvanliga årsmötesförhandlingarna. Därefter har vi tänkt oss att åka till Levene kyrka för att göra en guddad tur i Levene äng för de som har tid och ork. Stora Levene ligger norr om Vara vid väg 187. Se vägbeskrivningen på nästa sida.

Margareta Ramberg, styrelsrepresentant för Johanna-grenen, är uppvuxen på Kullen i St. Levene och ordnar med de praktiska detaljerna kring mötet. Hennes farfar var den legendariske riksdagmannen Emil Bengtsson i Kullen. Margareta skriver några rader om sin farfar i medlemsbladet och illustrerar med några tidningsklipp.

Ture Åberg har sänt mig ett tidningsklipp om "drömmilaren" Roger Bannister med anledning av att det är 50 år sedan han sprang engelska milen under fyra minuter. Eftersom Roger Bannister var ingift Smedstorpare så tycker jag det kan vara på sin plats att citera delar av tidningsartikeln i vårt medlemsblad.

Smedstorpssläktens stamtavla revideras kontinuerligt. Jag är tacksam om ni skriver eller ringer till mig och berättar om förändringar i släkten.

Årsavgiften, som årsmötet fastställde till 50 kr, sätter Du som vanligt in på släktföreningens postgiro, **4766274-7 "Smedstorpssläkten"**. Tänk på att ange ditt namn.

Och slutligen: glöm inte att vi har

ÅRSMÖTE

lördagen den 21 maj kl. 14.00

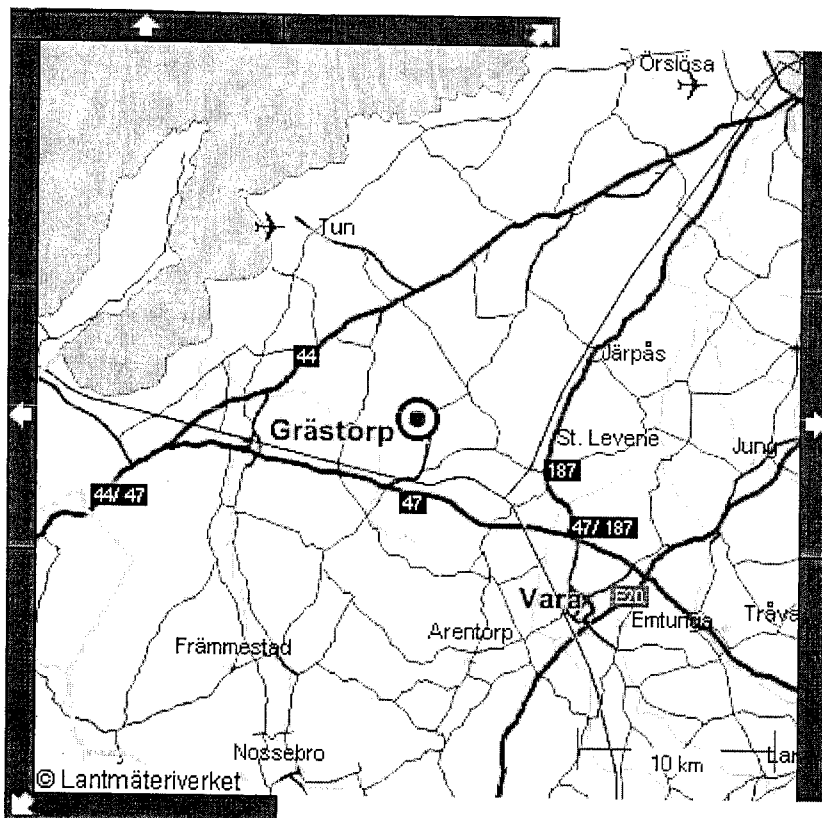
Samling vid hembygdsgården i Levene

Varmt välkomna

Rolf Gustafsson

Vägbeskrivning

När man kommer farande på väg nr 47 från Varahållet så tar man av åt höger mot **Ulvstorp** som visas på en skylt. Sparlösastenen ligger vid den markerade ringen på kartan och hembygdsgården på höger sida av vägen söderifrån sett.

Torsten Svensson in memoriam

av Rolf Gustafsson

Den 21 november 2004 avled Torsten Svensson i en ålder av 85 år. Han föddes och växte upp i Lindekroken i Hudene socken som han sedan övertog efter sina föräldrar. Torsten var synnerligen kunnig i och intresserad av skogsbruk och hästar. Han lär under sitt liv ha planterat omkring 80000 träd på sina ägor. Torsten var också engagerad i flera föreningar.

Torsten var något av sin släkts åldersman. Han var en god lyssnare och eftersom hans far var född kring mitten av 1800-talet så fick Torsten sig till livs mycket om den äldre delen av släkten, främst sin fars sida. Personligen hade jag stort utbyte av kontakten med Torsten. Han berättade bl a för mig om sin barndom och om sina föräldrars umgänge med min farmor och farfar. Hur de alltid spelade olika spel, bl a korona, då de träffades.

Torsten var sedan många år representant för Maria-Stina-grenen i Smedstorpssläktens styrelse. Han hade en härlig koncis humor och var mycket omtyckt och uppskattad för sitt arbete i styrelsen. Vi kommer att sakna Torsten på våra sammankomster.

Min farfar, Emil Bengtsson i Kullen

av Margareta Ramberg

Kära släktingar!

När vi nu skall besöka Levene och Sparlösa vill jag berätta lite om min farmor och farfar som flyttade hit vid förra sekelskiftet. Eftersom båda dog innan jag föddes (farmor Frida 1922 och farfar Emil 1937) blir det mera hörsägen, kompletterad med lite fakta från Riksdagsbiblioteket.

Carl Bengtssons i Smedstorp äldsta dotter Johanna fick 7 barn. Två av dem var Anna och Karl. Anna blev Fridas mormor. Karl blev Emils morfar. De var alltså sysslingar som båda bodde i Vårgårda — Frida i Postgården och Emil på Kullings Skövde. De gifte sig 1896 då Emil var 21 år och Frida 24. 1899 köpte de gården Kullen i Stora Levene och flyttade dit. De fick 6 barn tillsammans. Emil fick senare --- 1936 — ytterligare ett barn med hustru nr 2, Elsa.

Emil gick innan han gifte sig igenom Handelsskola. Han var tidigt intresserad av politik och blev nämndeman 1902, 27 år ung. Han var ordförande i Levene kommunstämman och kommunalnämnd. Satt i Viste härads ägodelningsrätt, i direktionen för Lidköpings Lasarett, var ordf. i 4:e distriktets dövstumskola, i Skarabords valmansförbund. Han var vattenrättsnämndeman och landstingsman (1909-37), ordförande i Högerpartiets länsförbund m.m.

Han blev Sveriges yngste riksdagsman 1913 (AK) och satt för högerpartiet till 1933. 1934 blev han, vad man då kallade, högervilde och satt sedan för Bondeförbundet till sin död 1937. Han satt i en mängd olika utskott och var bl a stadsrevisor. Han hade 80 egna motioner i skilda ämnen, skärskilt om jordbruk, vägar, skatter och administrativa förhållanden inom Stadsförvaltningen. Han tillhörde inte precis framåtsträvarna i Riksdagen. Ville bl.a bibehålla varannandagsläsningen i landsbygdsskolorna och var emot kvinnlig rösträtt. Däremot var han för sänkta eltaxor och läkemedelskontroll.

Ur en tidningsartikel har jag saxat följande: Bengtsson i Kullen eller ännu hellre "Kullen" är bekant över hela vårt land. Han sticker nämligen ej under stol med sin mening utan går oförfärat till strids för vad han anser vara rätt. Han har därför lyckats stöta sig med åtskilliga men han har genom sin rätlinjighet och rättframhet vunnit ännu fler vänner. Han är en av böndernas mest stridbare talesman och är därför högt uppskattad på jordbrukarhåll. Han är också i eminent grad i besittning av humorns gåva.

Vill avslutningsvis berätta lite om de berättelser jag fått mig till livs under min uppväxt på Kullen. Han var en beslutsam, handlingskraftig och humoristisk man som ägnade sin tid åt politik och socialt umgänge. Han hade ett enormt kontaktnät i hela landet. Gården sköttes av hustrun och efter hennes död 1922 av min far. När han hade sommaruppehåll åkte han ibland i fina vagnen och besiktigade gården. En gång gick han fram till stora avelstjuren, ställde sig framför den och klappade honom på huvudet och sade "vilken fin gosse". Gossen fick tag under magen och med sin starka nacke kastade han de 140 kilona över ryggen och i backen. Emil reste sig, gick in och strax efteråt kom slaktbilen och hämtade Gossen.

Det berättades också om när han 1933 byggde ett nytt hus på gården för sig och sin nya hustru. En berömd stockholmsarkitekt ritade huset och en byggmästare från trakten uppförde det mycket gediget. Men perfektionisten Emil var inte nöjd. Han kröp med sina 140 kg upp på taknocken med ett vattenpass för att kontrollera att det inte lutade.

Han använde också vattenpasset på sals- och matsalsgolvet och fann att det lutade. När byggmästaren tyckte att det var obetydligt, hällde Emil ut vatten över stavparketten och fann att det rann åt ena kanten. Golvet lades om efter domstolsförhandlingar. Där sade Emil: "Det svenska språket är allt för ordfattigt för att jag skall kunna uttrycka min vrede över denna lymmel till byggmästare." I rösträttsdebatten skall han ha sagt "Tuppen skall för hönan gala, mannen skall för kvinnan tala".

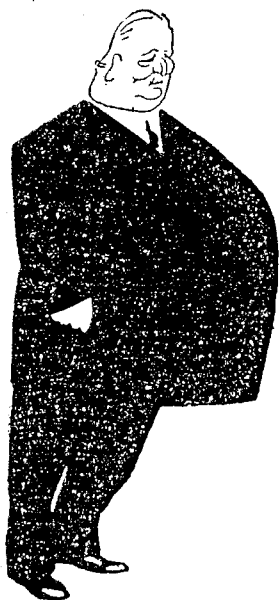
Som avslutning vill jag berätta att Emils antagonist i kommunen och landstinget var fritänkaren och liberalen Oscar Jonsson, som stred för kvinnans rösträtt, skolans utbyggnad och bibliotek i Levene. Han blev senare vår morfar.

Min bror Claes-Göran och jag ser fram emot att träffa er i Sparlösa och Levene i vår.

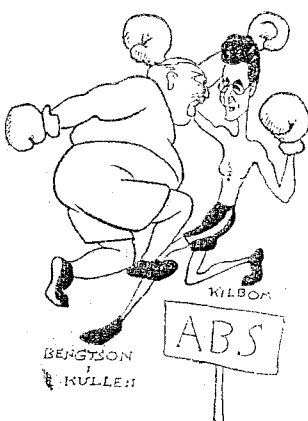
EN MIDSOMMARNATTSDRÖM

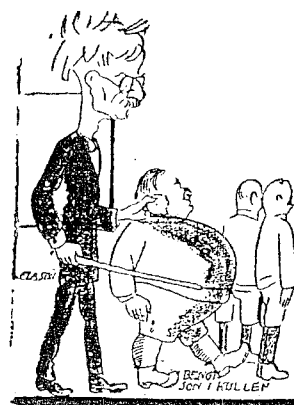
Riksdagen är slut, det är lugnt på den politiska fronten och partikoryfëerna kunna ta sig en svängom i midsommarns sköna natt.
Teckning för Skaraborgaren av Ivar Starckenberg.

Aljökfördyraren Bengtsson i Kullen...

4

Skolkare.

Det uppstått en ettrig bondejäsning, som vill katekes och varannandagsläsning. Vi hoppas hr Clason, som sig bör, i skamorden de skolsjuka gossarna kör.

INDEX

Bannister — en milstolpe i idrottshistorien

Några citat från Rolf Yrlids artikel i Svenska Dagbladet 1004-1003

Den 6 maj 1954 satte Roger Bannister världsrekord på en engelsk mil. År 2004 har inte mindre än tre böcker om bedriften getts ut. Detta uppmärksammas i en artikel i Svenska Dagbladet av Rolf Yrlid den 3 oktober förra året. Eftersom Roger Bannister är ingift i Smedstorpssläkten så tycker jag att det är på sin plats att citera delar av Rolf Yrlids artikel i vårt medlemsblad.

”Den 6 maj 2004 var en dag för jubileer. I Sverige uppmärksammades 100-årsdagen av Harry Martinsons födelse. I England firades 50-årsminnet av den första drömmilen. Den 6 maj 1954 sprang den 25-åriga medicinaren Roger Bannister i ett regnigt och blåsigt Oxford en engelsk mil på 3.59,4 och blev den förste i världen att underskrida den magiska gränsen fyra minuter.

Det världsrekord han slog hölls av Gunder Hägg och löd på 4.01,3. Det hade överlevt i nästan 9 år. Bannister fick behålla sitt i 46 dagar. Redan den 21 juni sprang australiern John Landy distansen på 3.57,9. Ändå är det 50 år senare Bannisters lopp som ger upphov till helsidor i The Times och The Daily Telegraph, får Royal Mint att prägla ett minnesmynt, och föranleder utgivning av en reportagebok — *3:59.4: The Quest to Break the 4 Minute Mile* av John Bryant (Hutchinson, 224 s), en dokumentärroman — *The Perfect Mile: Three Athletes. One Goal. And Less than Four Minutes to Achieve it* av Neal Bascomb (Collins-Willow, 384 s), och en idrottshistorisk kartläggning av medeldistanslöpningens historia — *3:59.4: The Quest for the Four-Minute Mile* av Bob Phillips (The Parrs Wood Press, 288 s).

Att ett världsrekord i friidrott ger upphov till ett så långvarigt eko hör inte till vanligheten, inte ens i England. Men drömmilen var inte riktigt vilket världsrekord som helst.

I den anglosaxiska världen blev den engelska milen löpningens klassiska distans redan innan den moderna tävlingsidrotten föddes. Längst tillbaka återgår måttet på de romerska legionärernas tusen dubbelsteg — *mille passus* — efter vilket romarna mätte upp sina vägar. I England justerades denna distans så småningom till 1760 yards och blev dagens *statute mille* eller 1609,32 meter. Då man under 1700-talet började anordna löptävlingar blev det naturligt att låta dessa gå mellan två milstenar.

...

När Gunder Hägg i Malmö den 17 juli 1945 besegrade den regerande världsrekordhållaren Arne Andersson och gick i mål på nya världsrekordtiden 4.01,3 var det en seger och inte en tid han var ute efter. För Roger Bannister i Oxford den 6 maj 1954 gällde det omvända.

...

Under sin studietid i Oxford hade Bannister representerat Oxford University, men sedan han inlett den praktiska delen av sin läkarutbildning vid St Mary's Hospital i London tävlade han för Achilles. I Oxford hade Bannister tränat ensam, efter flytten till London hade han inte bara börjat träna tillsammans med Brasher och Chataway, utan också kommit i kontakt med den professionelle tränaren Franz Stampfl. Det var tillsammans med honom som Bannister, Chataway och Brasher detaljplanerade loppet i Oxford.

...

Vad som utanför England gett Bannisters namn och 3.59,4 en alldeles speciell status är nog ändå tävlingsidrottens utveckling under de efterföljande femtio åren. Med Bannister

upphörde den epok då det ännu var möjligt att bedriva idrott på elitnivå utan att ha idrotten som yrke. För Bannister var löpning ingen heltidssysselsättning utan något han ägnade sig åt samtidigt som han bedrev heltidsstudier med inriktning på en yrkeskarriär som läkare och neurolog. Efter sitt fantastiska idrottsår 1954 — då han också blev europamästare på *the metric mile*, 1500 meter — var tävlingsidrott för hans del ett avslutat kapitel.”

Roger Bannister — Smedstorpssläkten

av Rolf Gustafsson

I Smedstorpssläktens stamtavla hittar vi Roger Bannister i Maria-Stina-grenen. Bannister är gift med Mayra Jacobsson och de har fyra barn. Mayra är dotter till den på sin tid kände finansmannen Per Jacobsson om vilken vi i Bonniers lexikon bl a kan läsa ”1956–63 var J. chef för Internationella valutafonden i Washington. Han anlätades som expert vid en rad internationella finansiella uppgörelser och ansågs allmänt som världens förnämste finansexpert”. Pers mor Emma Mellander var barnbarn till Maria-Stina Bengtsdotter.

Det var nämligen så att Carl Bengtssons dotter Maria-Stinas äldste son Karl flyttade från Ebbared i Hudene socken till Suttene i Bohuslän där han blev handlande. Han tog sig namnet Mellander efter sin morfarsfar Bengt Mellander i Smedstorp. Karls dotter Emma Mellander blev mor till finansmannen Per Jacobsson.

En intressant iakttagelse är att Mayra och Roger Bannisters yngsta dotter Charlotte har tagit sig efternamnet Mellander och kallar sig Charlotte Mellander Bannister. Namnet har hon säkerligen tagit efter sin mammas farmor Emma Mellander, som i sin tur kan härleda namnet till Bengt Mellander som bodde i Smedstorp och som var far till Carl Bengtsson, Smedstorpssläktens anfader. Detta ger oss anlinjen

Charlotte Mellander Bannister – Marya Jacobsson – Per Jacobsson – Emma Mellander – Karl Mellander – Maria-Stina Bengtsdotter – Carl Bengtsson – Bengt Mellander.

Johan Ludvig Runeberg

av Rolf Gustafsson

Här kommer lite mer kuriosa. Förra året hade vi ytterligare ett jubileum som en smedstorp-påminde mig om och som har anknytning till vår släkt. Då firades 200-årsminnet av Finlands nationalskald Johan Ludvig Runebergs födelse. Johanna Augusta Boudrie som avled i Smedstorp 1772 hade en faster Anna (Annika) Boudrie som var gift med språkläraren Carlo Maestrini, född i Milano. Johan Ludvig Runeberg var Anna och Carlos dottersons sonson. Vår anfader Anton Boudrie, som ”ägde gård på norr” i Stockholm (nuvarande Olof Palmes gata) och som avled 1687, är alltså också anfader till Johan Ludvig Runeberg.